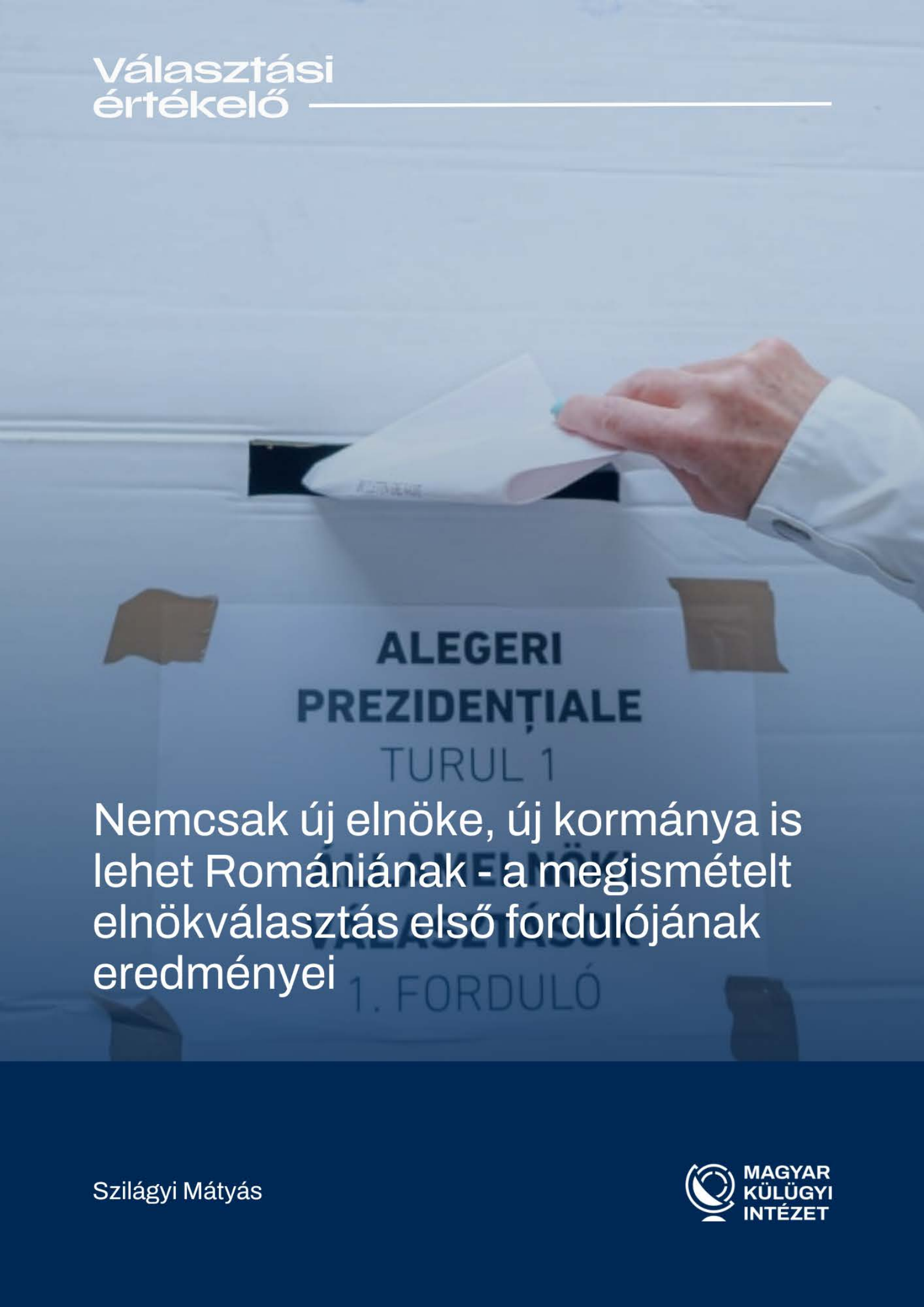

ALEGERI
PREZIDENTIALE
TURUL 1

Nemcsak új elnöke, új kormánya is
lehet Romániának - a megismételt
elnökválasztás első fordulójának
eredményei

Készítette: Szilágyi Mátyás, vezető kutató, MKI

NEMCSAK ÚJ ELNÖKE, ÚJ KORMÁNYA IS LEHET ROMÁNIÁNAK - A MEGISMÉTELT ELNÖKVÁLASZTÁS ELSŐ FORDULÓJÁNAK EREDMÉNYEI

A tavaly decemberben végül megsemmisített romániai elnökválasztások első fordulója a várt forgatókönyv szerint alakult. A szélsőjobboldali AUR vezetője, George Simion nagy előnnyel nyerte meg az első fordulót és ő a második forduló abszolút esélyese is. A romániai politikai élet valóban felbolydult és a harmincöt éve fennálló rendszer recseg-ropog, hiszen az eredmény megmutatja: a romániai választók majdnem háromnegyede a „protestvoksot” adott le, hiszen mindkét jelölt valamilyen szempontból a mostani rendszerrel szemben határozza meg magát, csak más ideológia alapján. Az első két jelöltre adott szavazatok összessége több mint a hárompárti kormánykoalícióra összes leadott szavazatok összesen. Az ide vezető út azonban számtalanszor láthatóvá tette azokat a strukturális problémákat, amelyeknek eredményeként a szélsőjobboldali, radikális nemzeti erők megerősödtek. Bár a szélsőséges AUR-vezér Simion rengeteg változáson ment át az elmúlt időszakban – a Nagy-Romániát visszaállítani akaró focihuligánból mára már a pártját az EP-be juttató, öltönyt húzó politikus lett belőle – győzelme az itt élő magyar közösség számára korántsem kedvező változásokat eredményezhet mind politikai, mind társadalmi szinten.

Georgescu politikai öröksége

A romániai alkotmánybíróság által megismételtetett elnökválasztás első fordulójában, amelyben összesen tizenegy jelölt volt versenyben, az ún. „rendszerpártok”, a PSD és a PNL, valamint (2024 végétől az RMDSZ) alkotta kormánykoalíció megismételte 2024 novemberi vereségét. Kevesebb mint hat hónapon belül a kormány jelöltje (2024-ben Marcel Ciolacu miniszterelnök személyében, most Crin Antonescu volt PNL-s politikus személyében) immár második ízben maradt alul a szélsőjobboldali erők jelöltjeivel szemben. A román társadalom egyértelmű üzenetet küldött a 35 éve regnáló politikai elit és struktúrája elutasítását illetően. Ez a PSD-PNL rendszerpárti blokk megismételt politikai kudarca, melynek konzekvenciái immár elkerülhetetlennek ígérkeznek, és amely az elemzők egybeeső megítélése szerint a román választópolgárok kitartóan – immár fél éve – demonstrált politikai üzenetének figyelmen kívül hagyásából törvényszerűen következik. A [szavazatok 100%-ának összeszámlálása alapján](#) a szélsőjobbos George Simion, az AUR elnöke átütő győzelmet aratva 41%-ot (3 862 405), a bukaresti főpolgármester, a függetlenként induló, de az USR vezetőségétől időközben támogatást kapó Nicusor Dan a második helyen végezve 21%-ot (1 979 711) kapott.

George Simion a választási versenyből az AB által kizárt Calin Georgescu „politikai utódjaként” hangsúlyosan a régi hatalmi elit, illetve a bevett politikai váltógazdálkodás (vagy koalíciós PSD-PNL társbérlet), illetve a vele összefonódott korrupció ellen lép fel. Társadalmi elfogadottságát alapvetően ennek, illetve demagóg, populista, leegyszerűsítő népi-nemzeti üzeneteinek köszönheti. Retorikájában fontos szerepe van az ukrajnai háborúval szembeni fellépésének: Románia konfliktusból való kimaradását hangsúlyozza, és az Ukrajnába küldött támogatások leállítását szorgalmazza. Nagy-Románia-párti, irredenta politikus, aki pályáját – eredetileg futballszurkolói csoportok vezető aktivistájaként - Moldova Köztársaság Románával való újra egyesítése, valamint a volt romániai, jelenleg Ukrajnához tartozó területek visszaszerzésének támogatására indított akcióival kezdte.

Minden a választók hibája (?)

A régi társadalmi-politikai status quo-t elvető és a szélsőjobboldali üzenetek felé nyitottabb társadalmi rétegek romániai forradalom óta eltelt időszakban precedens nélküli összeadódása egy igen heterogén szavazótábor eredményezett, amelyet Georgescu, majd Simion is hatékonyan tudott megszólítani. E csoportban egymás mellett találhatóak a Z-generáció (TikTok-generáció) tagjai, az ortodox egyház klérusának nagyobb része, a külföldi sok milliós román vendégmunkás tömeg jelentős része, az idős vidéki román lakosok jó része, valamint a kelet-romániai, szerény/rossz anyagi helyzetben élő, fiatal és középkorú román férfiak tömege. Szerepet játszott még Simionnak a romániai neoprotestáns egyházakkal való szoros kapcsolata is (ez ellentmondásos, hiszen a Román Ortodox Egyház a hívek „eltérítése” miatt a legfőbb hazai ellenfeleiként tartja számon ezeket az egyházakat). Ezeken a kapcsolatain keresztül Simion jó viszonyt tart fenn az USA neoprotestáns egyházaival és azok politikai szerepet betöltő, befolyásos vezetőivel.

Nicuşor Dăneş Bukarest kétmillió lakosságának többsége, a romániai nagyvárosok, illetve a diaszpóra szavazók kb. ötöde juttatta a második fordulóra, és sikerében döntő szerepe volt a Simionéhoz hasonló, rendszer- és korrupció-ellenes kampányának.

A kormánykoalíciós közös jelölt, Crin Antonescu 20,1%-ot elérve mintegy 87 ezer szavazattal kizorult a második fordulóból. Antonescu túlságosan professzoros, „elhasznált”, „naftalinszagú” fellépésével láthatóan nem volt képes aktuális, a felzaklatott társadalom által elvárt, hiteles „megújulást” ígérő üzeneteket közvetíteni. Antonescu a kampány során - a kormány érzékeny mozgásterére tekintettel – a gazdasági reformra vonatkozó tényleges megoldások felvázolásától tartózkodott. Az is látható, hogy sem a PSD, sem a PNL vezetőisége nem volt képes (illetve nem akarta) személye mögé a saját szavazótáborát felsorakoztatni. A meggyedek helyezett Victor Ponta korábbi PSD-s miniszterelnökfigyelmetlenülként

indulva 13%-ot szerzett, így szavazótáborának politikai magatartása döntő jelentőségű lesz a második forduló kimenetelére nézve. A 2024 novemberi, később megsemmisített elsőfordulóban a második helyen végző, akkor még USR-jelölt Elena Lasconi valós politikai súlyát elveszítve 2,7 %-os eredménnyel végzett az ötödik helyen.

A választáson a 2024 novemberinél csupán 1%-kal többen, a szavazók 53,21 %-a vett részt (a diaszpórában viszont ennél jóval nagyobb aktivitás-növekedés volt megfigyelhető). Románia térképére pillantva egyértelmű a politikai földrajzi helyzet: az AUR-elnök Románia 35 megyéjében győzött, Antonescu koalíciós jelölt csak a magyar többségű (vagy jelentős magyar lakosságú) öt erdélyi megyében, Szatmárban, Biharban, Marosban, Hargitában (itt kiemelkedő, 75 %-os eredménnyel) és Kovásznában végzett az első helyen, míg Nicusor Dan csupán Bukarestben és Kolozs megyében lett első.

Az elnökválasztás több komoly társadalmi jelenségre is felhívja a figyelmet. Egyrészt, bár sokan hibáztatják az oktatási rendszer hiányosságát, fontos kiemelni, hogy az ország iskoláinak nagy része a mai napig nem tudja diákjai számára biztosítani a megfelelő körülményeket. Ebből kifolyólag az oktatási rendszer nagy arányban „nevel” ki funkcionális analabétákat, akik számára (és ez az első fordulóban is, és most is igazolódott), az első számú információs forrás a közösségi média. Másrészt a diaszpóra szerepe is rendkívül fontos. A román diaszpóra jelentős része nem azért hagyta el az országot, mert magasanképzett munkaerőként vonzotta őket a nyugat liberális értékrendszere. A diaszpóra nagy részét az a mobilis társadalmi réteg teszi ki, akiknek a romániai vidéken nem volt lehetőségük jobban élni, így inkább eljöttek a folyamatosan kiüresedő kisvárosokból és falvakból. Ebből is fakad, hogy a diaszpóraszavazó általában protestszavazó, aki a rendszerellenes pártokat támogatja.

Az európai vezető nyugat-európai média érzékelhetően hisztérikus üzemmódba kapcsol a romániai elnökválasztás kimenetelét illetően. Ugyanakkor a romániai társadalmi folyamatok ismeretében szinte képmutatás így reagálni az eredményekre, hiszen azok már az első, megsemmisített forduló során is markánsan láthatóvá váltak. A mainstream nyugati orgánumok tartanak attól is, hogy a magyar és szlovák szuverenista és békét támogatók csoportja két nagy területű és jelentős katonai potenciállal rendelkező EU- és NATO-tagországgal, Romániával és Lengyelországgal is kibővíülhet a két ország május 18-i, egyidejű elnökválasztásának eredményei után. Az EU-s mainstream média várhatóan minden lehetőt el fog követni a továbbiakban, hogy a második forduló végkimenetelét a számukra elfogadható jelölt javára befolyásolja. Ugyanakkor a Trump-adminisztráció az USA részéről látható szimpátiával figyeli a romániai szuverenista oldal megerősödését, illetve hatalomra kerülésének növekvő esélyeit.

A második forduló lehetséges forgatókönyvei

Nem zárható ki, hogy a román alkotmánybíróság 2024. december 6-i döntése alapján, a precedens birtokában megismétlődhet a választások eltörlése – újabb szabálytalanságokra vagy külföldi beavatkozásra hivatkozva.

Ez a lépés azonban egy társadalmi-politikai robbanás veszélyét idézné elő, illetve súlyosan veszélyeztetné a romániai demokráciát is.

Mivel a második fordulóban döntő jelentőségű a mindkét fél oldalán meglévő tartalékszavazatok számossága, a végeredmény szempontjából meghatározó lesz a 4. helyezett Victor Ponta támogató 1 200 000 szavazó állásfoglalása. Ponta elmondása szerint konkrét útmutatást fog adni szavazóinak a második fordulót illetően. Elena Lasconi elnökjelölt révén még az első forduló előtt nyilvánosságra került egy – azóta hitelességében meg nem erősített – fényképsorozat Victor Ponta és Nicusor Dan független jelöltek, valamint Florian Coldea, a belföldi hírszerzés (SRI) volt igazgató-helyettes állítólagos találkozásáról. Amennyiben valóban történt ilyen egyeztetés, az egy választási paktum létrejöttére utalhat. Ennek alapján a második és a negyedik helyezett - Dan és Ponta – támogatóinak összeadódásával, illetve a harmadik helyezett Antonescu szavazói egy részének (jellemzően a PNL-s támogatók) átirányításával a bukaresti polgármester matematikai szempontból győzelmet arathat. A nagy kérdés lesz az, hogy Ponta valójában képes lehet-e PSD-s szavazóit a számukra ellenségnek tekintett neoliberális főpolgármester támogatására mobilizálni, illetve, hogy egyáltalán Ponta megnyerhető-e egy ilyen egyezséghez (beígért miniszterelnöki pozícióért, nemzetközi szervezetben való vezetői tisztségért, pénzért vagy esetleg büntetlenségért cserébe). Ilyen forgatókönyv esetén is számolni kell a jelenlegi kormánykoalíció lemondásával/lemondatásával, és annak USR-rel kibővült újjáalakításával. Ebben az új kormányzati képletben az RMDSZ részvétele valószínű lenne, viszont kérdéses, hogy a jelenleg belső vezetési válságba jutó fő kormánypárt, a PSD erre hogy reagálna – esetleg ellenzékbe vonulna-e, ami kisebbségi kormányzást és instabilitást hozna, illetve előrehozott választásokat is jelenthet.

Victor Ponta támogatói bázisa – szuverenista baloldali, nacionalista, illetve részben kommunista utódparti – politikai jellegének megfelelően készséggel, önállóan vagy vezetői utasításra, beállhat a második fordulóban George Simion mögé, amivel utóbbi viszonylag sima győzelmet arathat. Ez a romániai politikai státus quo felborulását jelentené, amely kormányátalakítással (AUR-PSD) vagy előrehozott választásokkal járhat. Simion, annak érdekében, hogy a vele szemben eddig elutasító erdélyi megyék szavazóit megnyerje, bevetheti a „magyar kártyát”. Hatalomra kerülése esetén pártja korábban vázolt elképzelései szerint nem kizárt a magyar többségű megyék különállásának a megszüntetése egy közigazgatási átszervezés keretében, valamint a kisebbségi jogok (magyar iskolák, intézmények, magyar

politikai közösségi képviselő, jelképhasználat stb.) elleni koncentrált fellépések.

Meghatározó lesz a második forduló kimenetelére nézve, hogy sikerül-e növelni a választói aktivitást. Ez elsősorban Nicusor Dannak és az Európa-párti, mérsékelt (liberális) oldalnak állna érdekében, mivel ezen erőknél kizárólag ezen az úton van esélyük megfordítani a választás végkimenetelét. Az elmúlt időszak elnökválasztásai ugyan folytonosan ilyen, 53-52% körüli részvételi adatot hoztak, és csak egy legalább 60-65%-on felüli adat esetében lehetne elméletileg esély arra, hogy a társadalom elfásult, az elnökválasztás tétjével szemben az utóbbi egy-másfél évtizedben közömbössé vált rétegek urnák elé járuljanak, és adott esetben egy, a legionárius múltat tisztelő, szuverenista, népi-nemzeti-ortodox fundamentalista hatalomátvétellel szemben szavazzanak.

Az első forduló eredménye után Marcel Ciolacu PSD-s miniszterelnök bejelentette lemondását, valamint azt is, hogy pártja kilép a kormánykoalícióból. Az ügyvivő kormányt a belügyminiszter, Căătălin Predoiu (PNL) vezeti. Időközben mind online, mind a való életben egyre több magyarellenes megnyilvánulás történik: Csíkszeredában Simion idézetek jelentek meg csütörtök virradó reggelre, amelyek magyar nyelven hívják fel a magyar lakosok figyelmét arra, hogy „Erdély román föld”, ahol a román himnuszot kell énekelni. Simion várható győzelmével nemcsak a politikai erővonalak alakulhatnak át, hanem a társadalmiak is. Még ha ő maga visszafogottabb is lehet a magyar-ellenes kijelentéseit illetően, az AUR hatalomhoz jutása erősítheti a román nacionalizmust és kisebbségellenességet.